

Mity o potopie

Starożytni uważali potop za najważniejszą cezurę w dziejach ludzkości. Sumeryjska lista królów — jeden z najstarszych zabytków piśmiennych ludzkości — dzieli dzieje świata na dwie epoki: przed potopem (lam abudi) i po potopie (arki abubi).

Potop zniszczył pierwszy świat, dlatego pamięć o nim przetrwała w około 500 legendach z całego świata. Historię o zniszczeniu świata wodą zachowały zarówno ludy prymitywne, jak i najbardziej rozwinięte cywilizacje starożytności. O potopie mówią mity Azji, Europy, Australii i Oceanii, Afryki oraz obu Ameryk. Proces ustnego przekazu trwał tysiące lat, dlatego wiele legend o potopie uległo zniekształceniu, ale zachowały one wspólny trzon, który pokrywa się z biblijnym zapisem. Na ogół relacje o potopie zgadzają się ze sobą przynajmniej w trzech zasadniczych punktach: • globalny potop zniszczył wszystkich ludzi i zwierzęta; • ludzie uratowali życie w łodzi lub statku; • ludzkość pochodzi od rodziny, która przeżyła potop.

Potop Azteków Koncepcja nowego świata, który wyłonił się z wód potopu, była powszechna w Ameryce Środkowej, zanim dotarli tam misjonarze z Europy. Aztecki historyk Ixtlilxochitl podał, że ziemię zniszczył wielki potop zesłany przez boga Tlaloca. Świat liczył sobie wtedy 1716 lat. Co ciekawe, podana przez niego data potopu różni się zaledwie o kilkadziesiąt lat od chronologii biblijnej, według której potop przypadł na 1656 rok od stworzenia. Aztecka wersja podaje, że kataklizmowi towarzyszyły potężne trzęsienia ziemi, a wody zakryły góry na wysokość 15 łokci, co także zgadza się z relacją biblijną. Aztekowie wierzyli, że potop przeżyła tylko garstka ludzi, w tym Nata i Nena, dzięki statkowi, który nakazał im zbudować bóg Tezcatlipoca. Imię Nata zawiera w sobie długie „a”, zatem wypowiadano je podobnie jak hebrajskie imię Noego.

Potop Aborygenów Fascynującą historię potopu zachowało plemię Aborygenów z zachodniej Australii. Według nich, najwyższy bóg, Ngadja, widząc złe zachowanie ludzi, zapowiedział, że ześle na ziemię deszcz, który zaleje jej powierzchnię. Poinstruował Gajarę, aby zabrał na statek żonę, synów i ich żony, zwierzęta i żywność. Gajara tak zrobił. Wtedy Ngadja zesłał deszcz z chmur, a wody wystąpiły z mórz i zakryły ląd. Ziemia otwierała swe wnętrza, a wiatry burzyły morze. W końcu wody uspokoiły się. Wtedy Gajara posłał ptaki ze statku, aby sprawdzić, czy wody opadły i czy wyłonił się ląd. Zwierzęta opuściły statek, a żona Gajary przygotowała posiłek. Wznoszący się do nieba dym sprawił przyjemność bogu, który ustanowił tęczę na niebie, aby ludzie nie lękali się potopu na widok deszczu. Potop ludów Chin Mit ludu Yao, zamieszkującego południowe Chiny, opowiada o potopie, który wyniszczył całą ludzkość z wyjątkiem córki i syna pewnego rolnika. Posłuchali oni boga Pioruna, który sprawił, że obok ich domu wyrosła wielka dynia. Kiedy zaczął się potop, rolnik kazał dzieciom schować się w dyni, a sam wsiadł do łodzi, która wznosiła się na wodach aż do nieba. Błagał o zakończenie potopu. Jego dzieci, bezpiecznie we wnętrzu dyni, przetrwały potop, pobrały się i dały początek dzisiejszej ludzkości. Kobieta przybrała imię Nu-Wa — identyczne w wymowie z biblijnym imieniem Noe (hebr. Noah). Fascynujący poemat o pierwszych patriarchach oraz o potopie powtarza sobie z pokolenia w pokolenie plemię Miao (Miautso) z gór w południowo-zachodnich Chinach. Co ciekawe, jego członkowie uważają się za potomków Jafeta, jednego z trzech synów Noego. Wiele wskazuje, że poemat ten liczy sobie tysiące lat. Imię jego bohatera brzmi Nuah — w języku tego plemienia wymawiane podobnie do biblijnego imienia Noego. Poemat zawiera relację o potopie bardzo zbliżoną do wersji biblijnej: „Deszcz padał przez czterdzieści dni... Wody wezbrały nad góry i pasma górskie Potop zstąpił na doliny i niziny Ziemia była bez ziemi Gdzie można postawić nogę Świat bez przyczółka Gdzie można się schronić Ludzie zdumieni, bez mocy, pogrążeni w ruinie W desperacji, przerażeni, upokorzeni i wyniszczeni Ale patriarcha Nu-wah był sprawiedliwy Matka Gaw Bo-lu-en pełna prawości Zbudowali bardzo szeroką łódź Sporządzili rozległy statek Zabrali do środka cały dobytek i rodzinę Uszli przed potopem bezpiecznie”.

Według prof. Alexandra Heidela z Uniwersytetu w Chicago, legendy o potopie są podobne do siebie w tak licznych szczegółach, a zarazem zgodne z opisem biblijnego kataklizmu, że ich globalny zasięg wyjaśnić mogą tylko wspólne korzenie. Ze względu na ogólnościowe, bezprecedensowe wzmianki o potopie w podaniach niemal wszystkich ludów nie można uznać go jedynie za mit.

Richard Huggett w książce o pozabiblijnych przekazach o potopie wyznał: „Niezwykle trudno wyjaśnić, dlaczego tak wiele starożytnych kultur zachowało wiarę w kataklizm”. Ci, którzy kwestionują historyczność potopu, jak dotąd nie podali satysfakcjonującego wyjaśnienia dla setek legend o potopie, które łączą zarówno zasadnicze wątki, jak i szczegóły.

Analizując historie o potopie, nasuwają się dwie obserwacje. Po pierwsze, im bliżej III tysiąclecia p.n.e., tym są one bliższe wersji biblijnej. Po drugie, im bliżej góry Ararat powstały, tym bardziej harmonizują z Księgą Rodzaju. Arka, według Biblii, zatrzymała się na górze Ararat w Armenii, skąd ludzie rozeszli się po świecie. Nic dziwnego, że najwcześniejsze zapisy mezopotamskie, które powstały w regionie położonym niedaleko Armenii, są najbliższe opisowi potopu z Pisma Świętego.

Alfred Pallawejdź na www.betesda.pl

1. Rebecca Conolly, „The Flood”, w: Creation, 13, 1 (2000/2001): 29; Alexander Heidel wymienił 270 takich legend w książce pt. The Gilgamesh Epic and Old Testament

Parallels.

2. Roy Willis, Słownik mitów, s.v. „Mity o potopie”, s. 133.
3. George C. Vaillant, Aztecs of Mexico: origin, rise and fall of the Aztecs nation, s. 68.
4. Zob. Rdz 7,20.
5. George C. Vaillant, dz. cyt., s. 56; E. Sykes, Dictionary of non-classical Mythology, s. 24, 149.
6. H. Coates, „The Flood” w: Creation, 4, 3 (1981): 9-12.
7. Roy Willis, dz. cyt., s.v. „Dzieci Dyni”, s. 56.
8. Bill Cooper, After the Flood, s. 243.
9. Impact (Institute for Creation Research), kwiecień/1991, cyt. w: Ruth Beechick, Genesis: Finding Our Roots, s. 52-53.
10. Alexander Heidel, dz. cyt., s. 236.
11. Richard J. Huggett, Cataclysms and earth history: the development of diluvialism, s. 17.
12. Zob. Rdz 8,4.